

2010-01-04

207/0122 622

Barn- och utbildningskontoret

Birgitta Bergsten

Tel. 0372-78 94 88

birgitta.bergsten@ljungby.se

Till

Barn- och Utbildningsnämnden

Ljungby

Utvärdering Pedagogiska måltider

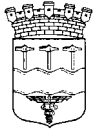
Riktlinjer för pedagogiska måltider antogs 2007 och började gälla 1 januari 2008. Riktlinjerna skulle utvärderas läsåret 09/10. Syftet med utvärderingen har varit att undersöka om rutiner som är framtagna följs och om förbättringar behöver göras. Ett antal frågor har ställts till rektorer och köksansvariga, fem medarbetare i förskola och skolbarnsomsorg har intervjuats och material har inhämtats från personalsekreterare, personalavdelningen samt ekonomiansvarig för kostenheten. Resultatet visar att riktlinjerna till stora delar följs. Statistiken och redovisningen som görs ute i de olika verksamheterna speciellt för skolbarnsomsorg och förskola behöver förbättras.

Förslag till beslut för utveckling av pedagogiska måltider

- Bättre rutiner och information behövs om vad som ingår i uppdraget när personal äter pedagogisk lunch. Detta diskuteras vid matråden.
- Rektor anmäler varje termin till skolmåltiderna hur många som äter pedagogisk lunch utifrån rutinerna.
- Statistiken som förs ute i verksamheten bör utvecklas så att det går att utläsa hur många som äter pedagogisk måltid även inom skolbarnsomsorg och förskola.
- Rutinerna för timanställdas möjlighet att betala för frukost och mellanmål bör utvecklas.
- Nuvarande betalningssystem bibehålls för tillsvidareanställda.

Barn- och Utbildningsförvaltningen
Ljungby den 4 januari 2010

Birgitta Bergsten
Vik. utvecklingsledare

LJUNGBY
KOMMUN

Barn- och utbildningskontoret

UTVÄRDERING AV PEDAGOGISKA MÅLTIDER inom Barn- och Utbildningsförvaltningen i Ljungby kommun

Birgitta Bergsten
Vik. utvecklingsledare

POSTADRESS
341 83 Ljungby

BESÖKSADRESS
Olofsgatan 9

TELEFON
0372-78 90 00 vx

ORG NR
212000-0670

PLUSGIRO
302 50-5

E-POST
barn.och.utbildningsnamnden@ljungby.se

TELEFAX
0372-78 94 39

WEBBPLATS
www.ljungby.se

BANKGIRO
156-0879

Bakgrund

Flera utredningar har tidigare genomförts gällande pedagogiska måltider i Ljungby kommun. I augusti 2007 gjordes den senaste utredningen av pedagogiska måltider inom Barn- och Utbildningsförvaltningen. Samtidigt togs riktlinjer fram för pedagogiska måltider som gäller från och med 1 januari 2008. Det beslutades att riktlinjerna skulle utvärderas läsåret 09/10. Riktlinjerna gäller för verksamheterna förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, särskola, gymnasiesärskola, LSS korttidsvistelse/korttidstillsyn i Ljungby kommun.

Följande punkter beslutades:

1. Rektor/enhetschef beslutar om vilka som äter pedagogisk måltid på arbetstid.
2. Den pedagogiska måltiden gäller för anställd personal i verksamheterna förskola/förskoleklass/grundskola/fritidshem/LSS/ obligatoriska särskola och gymnasiesärskola.
3. Inom nämnda verksamheter är lunch att betrakta som schemalagd pedagogiska måltid.
4. Schemalagd pedagogisk måltid är avgiftsfri.
5. Schema för personal som äter pedagogisk måltid upprättas och presenteras för berörd personal.
6. Rutin för pedagogisk måltid tas fram och roller mellan skolmåltidspersonal och personal som äter schemalagd pedagogisk måltid fastställs, dokumenteras och kommuniceras med berörd personal.
7. Antal vuxna som äter pedagogisk måltid om inte rektor beslutar om annat.
Förskola – en vuxen per grupp upp till fem barn.
Fritidshem – en vuxen per grupp upp till femton barn.
Förskoleklass – en vuxen per klass upp till femton barn.
Grundskola – en vuxen per klass upp till tjugofem elever.
Särskola/LSS – enligt rektor/enhetschefs beslut.

Kostnad för utökad bemanning belastar enheten ekonomiskt till självkostnadspris. För övriga måltider tillämpas ett enhetligt betalningssystem enligt följande. Anställda på förskola/fritidshem och LSS – korttidsvistelse/korttidstillsyn (gäller frukost och/eller mellanmål och/eller kvällsmat).

76-100% tjänst - 175:-/mån

51-75% tjänst - 125:-/mån

< 50% tjänst - 75:-/mån

För timanställda gäller 5 kr/måltid, frukost, mellanmål och kvällsmat.

Åtgärder för att ytterligare öka trivseln under måltiden är att utveckla samarbetet mellan skolmåltidspersonal och personal på förskola/skola. Detta kan exempelvis vara regelbundna träffar där gemensamma frågor diskuteras och utbildningsinsatser samordnas.

Pedagogiska måltider finns även på socialförvaltningen för placerade barn och ungdomar, omsorgen, psykiatri och demensvården. Generellt äter en av personalen pedagogisk måltid tillsammans med 1 - 6 brukare och betalar då inget. Finns det fler ur personalen som äter under arbetstid betalar de för frukost 15.90; lunch/middag 28;50 och för kvällsmat 12;70.

Syfte

Syftet med utvärderingen av Pedagogiska måltider är att undersöka om rutiner som är framtagna följs och om förbättringar i rutinerna behöver göras.

Metod

Ett antal frågor (bilaga 1) har skickats ut till chefer och köksansvariga utifrån syftet med utvärderingen. Samtal har hållits med kostansvarig för att få hennes åsikter. Därefter genomfördes intervjuer med fem medarbetare i verksamheterna för att få deras synpunkter, tre från förskola och två från skolbarnsomsorgen. Material har även inhämtats från personalsekreterare och personalavdelningen samt ekonomiansvarig för kostenheten.

Begreppsförklaring

En definition av pedagogiska måltider gjordes i samband med utredning av pedagogiska måltider 2007. "Pedagogisk måltid innebär att den anställda på arbetstid äter tillsammans med barn/elever och har ett tillsynsansvar under måltiden". Inom nämnda verksamheter är lunch att betrakta som schemalagd pedagogiska måltider. Schemalagd pedagogiska måltid är avgiftsfri.

Resultat

Av rektorernas svar framgår att regelbundna träffar mellan skolmåltidspersonal och personal på förskola/skola sker oftast genom matråd. Dessa sker oftast en till två gånger per termin. I vissa verksamheter ingår skolmåltidens personal i skolans personalgrupp, i vissa verksamheter deltar kokerskorna i APT, i vissa verksamheter har rektor regelbundna träffar med skolmåltidspersonal.

Utbildningsinsatser där skolmåltidspersonal är med förekommer från något enstaka tillfälle i några verksamheter till att de erbjuds delta vid utbildningsinsatser. En svårighet som framkommer är att det belastar skolans budget.

Timanställda ska betala fem kronor per frukost och mellanmål. Det förekommer sällan timanställda i verksamheterna och när det förekommer rapporteras det på timrapporten eller sätts in på konto eller läggs i handkassa och används till små inköp. Det förekommer också att timanställda inte betalar alls.

På förskolan äter oftast all personal pedagogisk lunch dvs. 5 barn/vuxen. I skolan fördelas de pedagogiska luncherna mellan lärarna. Rektor meddelar antalet som äter pedagogiskt och gör schema. Det förekommer att arbetslagsledare, schemaläggare eller annan personal lägger schemat för dem som äter pedagogiskt.

De allra flesta verksamheter har tagit fram egna rutiner för pedagogiska måltider utifrån de övergripande rutinerna. Rutinerna tar många rektorer upp vid skolstart när antalet som får äta pedagogiskt redovisas. Rutinerna lyfts även vid behov på t ex personalkonferenser samt vid nyanställningar.

Förbättringar enligt rektor:

- Minst en ur personalen borde få äta pedagogiskt vid frukost och mellanmål.
- Inför mellanmålskuponger liknande lunchkupongerna.
- Gör även frukost och mellanmål som pedagogiska.
- Bör vara upp till varje enhet att hantera.
- Ett sätt att profilera sig när kommunala skolan ska marknadsföra sig.

Övriga synpunkter: Det går inte att administrera 5:- hit och dit för timanställda. Personalen äter inte pedagogiskt längre, endast några få, som heltidsanställd kan de äta 2 frukostar och 2-3 mellanmål/vecka.

Om fler vuxna fick äta pedagogiskt eller till enhetens självkostnadspris skulle det bli lugnare måltidsmiljö och den sociala lärsituationen utvecklas.

Systemet är gjort för förskolan och inte för fritids, fritidspersonalen kanske äter frukost 1 ggr/vecka och mellanmål ett par gånger. Det ser konstlat ut när personalen sitter bredvid och inte äter vid t ex mellanmål.

Önskemål är att frukost och mellanmål ska ingå i de pedagogiska måltiderna, viktigt att ha en pedagogisk förebild vid alla måltider.

För personal som arbetar heltid är systemet helt ok. Men de som arbetar mindre avstår ofta från att äta då det i deras tycke är en hög kostnad.

Fungerar bra på förskolan.

Av köksansvarigas svar framgår att enheterna upp till årskurs sex fungerar den pedagogiska måltiden bra. På de större skolorna kan det vara svårt för kökspersonalen att veta vilka som äter pedagogiskt, det finns ett önskemål att pedagogerna ska ta ett större ansvar för eleverna i skolmatsalen då alla pedagoger inte verkar veta vad de ska göra.

På de flesta skolor finns matråd oftast två ggr/termin men alla skolor har inte regelbundna träffar. Vissa har även andra arbetsuppgifter på skolorna och ingår då i arbetsplatsträffarna.

Vid utbildningsinsatser anser de flesta köksansvariga att skolmåltiderna inte deltar. De som har tjänst både hos rektor och i köket deltar i utbildningssatsningar.

På de flesta skolor anser köksansvarig att rollerna är klargjorda mellan skolmåltidspersonal och skolpersonal. Det finns synpunkter att de flesta av skolpersonalen vet, men det är olika hur engagerade lärarna är i att sköta sin uppgift. Det finns även synpunkter från två skolor att uppgifterna inte är klargjorda.

Förbättringar enligt köksansvariga:

- Bättre information om vad som gäller och att man följer uppsatta regler, lättillgänglig information.
- Vi vill veta vad vi har för uppgift i matsalen.
- Vad pedagogerna har för uppgifter.
- Vi behöver hjälp med att hålla ordning i matsalen ex alltid en lärare kvar i skolmatsalen tills alla ha ätit upp.
- Mer aktiv roll i mat diskussionen med barnen från pedagogernas sida.
- Tydliggöra vilka som äter pedagogiskt.

Övriga synpunkter: Pedagogerna behöver ha klarare uppfattning om vad som gäller för dem i matsalen. Skriv gärna riktlinjer så att alla i personalen vet vad som gäller. Mer eftertanke om vad man säger när man pratar om mat framför barnen. Tallriks modellen är viktig för alla. Känner inte till de övergripande rutinerna. Behövs nedskrivna rutiner på varje arbetsställe så att alla vet vad som gäller. Bättre information till nyanställda vad som förväntas av personal som äter pedagogiskt. Det är utifrån barnens behov som antalet vuxna ska sättas in inte utifrån antalet barn. Fler vuxna vid frukost och mellanmål. På förskolan borde all personal få äta, många små barn som behöver matas. Några anser att det fungerar bra och att inga förbättringar behöver göras.

Åsikter från personal

De medarbetare som intervjuades känner väl till de övergripande rutinerna men känner inte till om det finns några egna rutiner framtagna. Av de intervjuade finns det de som väljer att

betala och äta och de som väljer att inte betala och ta egen macka med sig. Åsikten är att alla måltider borde vara pedagogiska. De förstår inte skillnaden mellan frukost/mellanmål och lunch. Flera anser att frukosten och mellanmålet är mer pedagogisk än lunchen då har de större möjlighet att prata med barnen under måltiderna. Någon lyfter fram att det är svårt att ta någon paus på förmiddagen för att de är rastvakter då. På förskolan och fritids kan det vara svårt att gå ifrån på eftermiddagen för att få en kopp kaffe. De anser att det är dyrt att äta tillsammans med barnen i förhållande till att de aldrig kan sitta ostört utan att det hela tiden händer något. Barnen hostar och nyser i maten och ibland hamnar deras sked i personalens talrik. Det ser olika ut hur många måltider personalen är schemalagda vid, från 8 måltider vid 100% tjänst till 3-4 vid 75% tjänst i veckan. De tycker det blir en orimlig kostnad jämfört med vad vikarierna betalar. Vissa önskar betala per måltid. Några tycker att det är en stor fördel att kunna äta på jobbet men lite dyrt. Någon säger att egentligen borde de inte betala men det är inte orimligt dyrt.

Antalet anställda på förskola/fritidshem och korttidsvistelse/korttidstillsyn, LSS, som har möjlighet att äta frukost, mellanmål och/eller kvällsmat enligt betalningssystemet är ca 400 medarbetare. Av dem är det ca 190 som väljer att betala för frukost och/eller mellanmål och/eller kvällsmat. Det finns verksamheter där alla medarbetare betalar frukost och/eller mellanmål. Det finns verksamheter där ingen väljer att betala och äta frukost och/eller mellanmål med barn/elever.

Den faktiska kostnaden för frukost och mellanmål på förskola/fritidshem är 10:- måltid, inkl personalkostnad. Vid frukost på förskola/fritidshem serveras smörgås, mjölk, gröt, fil, flingor eller ägg. Vi mellanmålet serveras oftast smörgås och mjölk/fil, ibland serveras korv med bröd eller dylikt.

Jämförelse görs med de som sitter i kommunhuset som erbjuds köpa kaffe i kommunhusets cafeteria. Där kan anställda som arbetar i kommunhuset välja att per månad:
Kaffe/te med bröd och tillbehör på förmiddagen och eftermiddagen för 125:-/månad
Kaffe/te med bröd och tillbehör på förmiddagen 95:-/månad
Kaffe/te på förmiddagen och eftermiddagen utan tillbehör 60:-/månad
Kaffe/te på förmiddagen eller eftermiddagen utan tillbehör för 30:-/månad

Antalet luncher inom Barn och Utbildningsförvaltningen
Statistik över elevantal och antalet klasser har inhämtats för att få fram antalet som äter pedagogisk lunch i skolan. Detta har jämförts med kostenhetens statistik för läsåret 08/09 och 09/10. De flesta skolor ligger i linjer med vad som är beslutat enligt rutinerna från 2007 men några skolor ligger i överkant för antalet pedagoger som kan äta pedagogisk måltid tillsammans med eleverna. På vissa skolor växlar antalet pedagoger som äter utan att det går att förklara utifrån elevantalet. 7 av 17 skolor har utökat bemanningen vid lunchen som belasta enheten, där finns både små och stora skolor. Vid lov går det inte att utläsa från statistiken hur många pedagoger som äter pedagogisk lunch vid skolbarnsomsorg. Inom förskolan går det inte heller utläsa hur många som äter pedagogisk lunch tillsammans med barnen.

Analys

Det är rektor som beslutar om hur många som äter pedagogiskt. Rektor, arbetslagsledare eller arbetslaget bestämmer sedan vilka som äter pedagogisk lunch. I förskolan äter de flesta medarbetarna pedagogiska luncher eftersom de sällan är fler vuxna än en på fem barn enligt

rektor. Det går inte utläsa ur statistiken, som förs ut i verksamheten, hur många som äter pedagogiska luncher på förskolorna. Inom skolbarnsomsorgen går det inte heller utläsa hur många som äter pedagogiska luncher på varje skola vid lov. Inom skolan ligger de flesta skolor i linje med vad som är beslutat enligt rutinerna men några skolor ligger i överkant för antalet pedagoger som äter utan att det går att förklara utifrån elevantalet. På vissa skolor är det också svårt för skolmåltidspersonalen att veta vilka som äter pedagogiska luncher.

Frukost och mellanmål kostar enheten, inkl personalkostnader, 10:-/måltid. En medarbetare som arbetar 100% äter ca 8 måltider/vecka och betalar 175:-/månad. Enhetens kostnad är ca 320:-/månad. I kommunhuset betalar medarbetarna 125:-/månad för kaffe och fralla på förmiddagen och kaffe på eftermiddagen. Utbudet på kommunhuset är inte jämförbart med förskola/fritids men på kommunhuset finns möjlighet att dricka sitt kaffe ostört. Möjlighet för paus efter måltiden tillsammans med barnen bör också finnas på förskola/fritids.

Arbetsuppgifterna mellan skolmåltidspersonalen och personal som äter pedagogiska luncher är på de flesta skolor klarlagda, skolmåltiderna anser att det är olika hur engagerade lärarna är att sköta sin uppgift. Bättre information behövs om vad som ingår i uppdraget när personal äter pedagogisk lunch.

Åtgärder för att ytterligare öka trivseln under måltiderna är att utveckla samarbetet mellan skolmåltidspersonalen och personal på förskola/skola t ex genom regelbundna träffar och utbildningsinsatser. De flesta skolorna har matråd två ggr/termin. I vissa verksamheter ingår skolmåltiderna i skolans personalgrupp och vissa rektor träffar dem separat. Gemensamma utbildningsinsatser förekommer sällan och det är oftast de som även har tjänst hos rektor som då blir erbjuden utbildning. En svårighet som framkom var att det belastar skolans budget om de bjuds in till utbildning.

På förskolorna är det mindre än hälften som väljer att betala per månad för att äta frukost och/eller mellanmål. Skillnaden är stor mellan de olika enheterna. Det upplevs som det är färre medarbetare som idag äter frukost och mellanmål tillsammans med barnen på förskola och inom skolbarnsomsorgen.

Timanställda ska betala fem kronor per frukost eller mellanmål. Det förekommer sällan timanställda i verksamheten. När det förekommer rapporterar de på timrapporten eller också sätts avgiften in på konto eller läggs i handkassan och används till småinköp. Det förekommer också att timanställda inte betalar alls.

Diskussion och sammanfattning

Generella riktlinjer för pedagogiska måltider beslutades och började gälla januari 2008. I resultatet går att utläsa att riktlinjerna till stora delar följs. Statistiken och redovisningen som görs ut i de olika verksamheterna speciellt för skolbarnsomsorg och förskola behöver förbättras.

Synpunkter på skillnaden på betalning för fika i kommunhuset och medarbetare ute i verksamheterna som äter frukost och mellanmål har kommit. Utbudet på kommunhuset är inte jämförbart med det som serveras i verksamheterna. Däremot behöver möjligheten för medarbetare att ta paus på förmiddag, eftermiddag och rast synliggöras ur arbetsmiljö synpunkt.

Betalningssystemet som fastslogs i rutinerna inför -08 får anses som rimligt och möjlighet att betala per måltid för tillsvidareanställda ger en administrativ kostnad och bör inte införas. För

de som är timanställda behövs ett enhetligt system hur deras kostnad rapporteras till personalavdelningen för löneavdrag.

Förslag till utveckling av pedagogiska måltider

- Bättre rutiner och information behövs om vad som ingår i uppdraget när personal äter pedagogisk lunch. Detta diskuteras vid matråden.
- Rektor anmäler varje termin till skolmåltiderna hur många som äter pedagogisk lunch utifrån rutinerna.
- Statistiken som förs ut i verksamheten bör utvecklas så att det går att utläsa hur många som äter pedagogisk måltid även inom skolbarnsomsorg och förskola.
- Rutinerna för timanställdas möjlighet att betala för frukost och mellanmål bör utvecklas.
- Nuvarande betalningssystem bibehålls för tillsvidareanställda.

Frågor

1. Finns det regelbundna träffar mellan skolmåltiderna och personal på förskola/skola och i så fall i vilka forum?
2. Erbjuds skolmåltiderna att delta vid utbildningsinsatser som är riktade till personal på förskola/skola?
3. Timanställda på förskola/fritidshem betalar 5kr/måltid (gäller frukost och /eller mellanmål). Hur ser det betalningssystemet ut på enheten?
4. Hur upprättas schema för personal som äter pedagogiskt?
5. Hur kommuniceras de rutiner för pedagogiska måltider som är framtagna på varje enhet för berörd personal?
6. Upplever ni att förbättringar behöver göras i de övergripande Rutinerna för pedagogiska måltider och i så fall vilka?

De rutiner för pedagogiska måltider som varje enhet har arbetat fram vill jag att ni skickar in samtidigt med svar på dessa frågor.

Jag skulle vara tacksam om jag har era svar måndagen den 28/9. Lämna svar per verksamhet.

Med vänlig hälsning
Birgitta Bergsten

Till köksansvarig

Jag har fått uppdraget att göra en utvärdering av pedagogiska måltider inom Barn och Utbildningsförvaltningen och önskar att ni besvarar följande frågor.

1. Hur upplever du att den pedagogiska måltidsverksamheten fungerar?
2. Finns det regelbundna träffar mellan skolmåltiderna och personal på förskola/skola och i så fall i vilka forum?
3. Erbjuds skolmåltiderna att delta vid utbildningsinsatser som är riktade till personal på förskola/skola och i så fall vilka?
4. Är rollerna mellan skolmåltidspersonal och personal som äter schemalagd pedagogisk måltid klargjorda?
5. Upplever ni att förbättringar behöver göras i de övergripande rutinerna för pedagogiska måltider?

Övriga synpunkter

Jag skulle vara tacksam om jag har era svar fredagen den 23 oktober.

Med vänlig hälsning
Birgitta Bergsten
birgitta.bergsten@ljungby.se
Barn- och Utbildningsförvaltningen
Ljungby kommun
0372-789 488